

עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה, וְקוּרָא בּוּ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף שְׁלֵא הָיָה בּוּ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה, קוּרָא בּוּ בְרִיאָה, כְּמוֹ שְׁאַתָּה אֹמֵר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נְאֻה וְהַקְּצָהוּ, עַד שְׁזִמֵּן לוֹ מְקוֹם וְשָׁמָּהוּ שֵׁם. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף? אָמַר לוֹ, אֹר הוּצִיא יוֹם וְחֲשֵׁף הוּצִיא לַיְלָה, אַחַר כֶּף חֶבֶר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד, שְׁכַתוּב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שְׁלִילָה יוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שְׁכַתוּב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף, [וְהַפְּרָשָׁה מְחַלְקֵת] זֶה בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת שְׁנִמְצָא פְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר בְּאֹר וּנְקָבָה בַּחֲשֵׁף. אַחַר כֶּף מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִיּוֹת אֶחָד. בְּמָה נִפְרָדִים לְהַפְּרִי בֵּין אֹר וּבֵין חֲשֵׁף? מִתְפָּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הֵם כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין אֹר אֶלָּא בַּחֲשֵׁף, וְאֵין חֲשֵׁף אֶלָּא בְּאֹר. וְאֵף עַל גַּב שְׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוּנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכַתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְּקִים, שְׁכַתוּב (ירמיה ל) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יִסוּד הָעוֹלָם, שְׁהוּא סוּד שֶׁל זְכוּר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּאֶחָד, שְׁכַתוּב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא

יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם

חֲשֵׁף שְׁאֵין בּוּ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוּ בְרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרָא רוּחַ. אֵי בְעִית אֵימָא אֹר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ, כְּתִיב בּוּ עֲשֵׂה. דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאֵין הָיָה אֶלָּא עֲשֵׂה וְקָרִי בִיהַ יִצְיָרָה. חֲשֵׁף דְלֹא הָוָה בִּיהַ עֲשֵׂה אֶלָּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִיהַ בְּרִיאָה כְּמָה דְאַתָּה אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מֵהוּ דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חֶפֶץ נְאֻה וְהַקְּצָהוּ עַד שְׁזִמֵּן לוֹ מְקוֹם וְשָׁמָּהוּ שֵׁם הָדָא הוּא דְכְתִיב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר שְׁכַבְר הָיָה. (עַד כָּאֵן מִהַהֲשַׁמּוּת)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי הָכִי מְאִי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לֵיהַ, אֹר אֶפִּיק יוֹם וְחֲשֵׁף אֶפִּיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חֶבֶר לוֹן כְּחֻדָּא וְהָיוּ חַד דְכְתִיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְלַיְלָה יוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהָאֵי דְכְתִיב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דְאַפְרִישׁ מְחַלְקֵת) דָּא בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא דְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאֹר וּנוֹקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבַתֵּר מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמְאִי אַתְּפָרְשָׁן לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְפָּרְשָׁן דְרֵגִין וְתְרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לִית נְהוּרָא אֶלָּא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֶלָּא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְאַנּוּן חַד אַתְּפָרְשָׁן בְּגוּוּנִין וְעַם כָּל דָּא אַנּוּן חַד דְכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְּבְרִי וְאַתְקִיִים דְכְתִיב, (ירמיה לב) אִם לֹא בְרִיתִי

שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם שְׁשׁוּפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדֶן הַעֲלִיּוֹן. פֶּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים - זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים - כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוּאֵל א-יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מִשְׁאֲבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שְׁשׁוֹאֲבִים מִים מִלְּמַעְלָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשֵׁנֵי צְדָדִים וְכוּלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם הוּא מְקוֹם הַאֲמוּנָה לְהַתְּדַבֵּק. שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שֵׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צְדָקַת פְּרוּזוֹנוֹ בִּישְׂרָאֵל - זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֶּדֶשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמְפָזֵר לִים הַגְּדוֹל אוֹתָם מִים עֲלִיוֹנִים. בִּישְׂרָאֵל - שִׁישְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינָן שִׁישְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהֵיוּ מְלִים וְלֹא פוֹרְעִים, מַה כְּתוּב? (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם ה'. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים - אוֹתָם שַׁעְרֵי צְדָקָה הֵיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלֹא נִכְנְסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְהַכְרִיחָה אוֹתָם בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שֵׁם ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בִּישְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - זֶהוּ פְּרוּזוֹנוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - בְּרִית הַקֶּדֶשׁ שֶׁלֹּא פְּרַעוֹ. (שֵׁם) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בִּישְׂרָאֵל. מַה זֶה אִם? אֵלֶּא אֲנִי הוֹרְדֹתִי מִים עֲלִיוֹנִים מִלְּמַעְלָה לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בִּישְׂרָאֵל - סֵתֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוֹ דְקָא אֲמַרְן. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קָיִים קְדִישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרַעוּן. (שׁוֹפְטִים ה) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי אִם בִּישְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלֶּא אֲנָא נְחֲתִית מִיּוֹן עֲלָאִין מַעֲלִילָא לְקָיִמָא

וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מָאֵן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא דְעֲלָמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזִכּוֹר. וְעַל דָּא עֲלָמָא קָיִמָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כִּחְדָא דְכְּתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם דְנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן עֲלָאָה.

פֶּתַח וְאֶמֶר, (שׁוֹפְטִים ה) מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוֹל מְחַצְצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָה דְאֵתְ אֶמֶר, (שְׁמוּאֵל א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מִשְׁאֲבִים דְאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אֲנוּן דְשְׁאֲבִין מִיָּא מְלַעֲיִלָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרְיִן סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגִייה.

שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהִימְנוּתָא לְאֲתַדְבָּקָא. שֵׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן יִנְקִין צְדָקוֹת יי וְשְׁאֲבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנוֹ (בִּישְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְעֲלָמָא דְאִיהוּ קָיִים וְקְדִישׁ, וְאִיהוּ שְׁאִיב וְנְטִיל כְּלָא וּמְפָזֵר לְגַבֵּי יָמָא רַבָּא אֲנוּן מִיּוֹן עֲלָאִין. בִּישְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל יִרְתּוּ קָיִים דָּא. וַיְהִיבִיה לֹוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּתַת עֲלָמִין.

בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל שְׁבָקוּ לִיה דְהוּו גְזָרִין וְלֹא פְּרַעֲיִן. מַה כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם יי. יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שַׁעְרֵי צְדָקָה הוּו יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלֹא עֲאֲלִין לְגוֹ. וּבְהִיהוּ זְמַנָּא (דף גב ע"ב) כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְאֵתַת דְבוּרָה וְנִדְיַבַת לֹוֹן בְּהִיא כְּמָה דְכְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) בְּפִרְעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בִּישְׂרָאֵל.